

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opera

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opervm ...

Agobardus <Lugdunensis>

Parisiis, 1666

Capvt Primvm. Ex libro de perfectione justitiae hominis, ad Eutropium & Paulum Episcopos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14657

SENTENTIÆ

B. AVGVSTINI,

EX LIBRIS QVOS DE PRÆFATIS
rebus condidit sumptæ, & in unam
seriem distinctis Capitulis ordinatæ.

CAPVT PRIMVM.

*Ex libro de perfectione iustitiæ hominis, ad
Eutropium & Paulum Episcopos.*

SENTENTIA I.

SPE salvi facti sumus. Spes autem CAP. III.
quæ videtur non est spes. Quod Rem. 8.
enim videt quis, quid sperat? Si au-
tem quod non videmus speramus,
per patientiam expectamus. Tunc ergo erit
plena iustitia, quando plena sanitas; tunc
plena sanitas, quando plena caritas. plenitudo
enim legis est caritas. Tunc autem plena cari-
tas, quando videbimus eum sicuti est. Neque
enim erit quod addatur ad dilectionem, cum fi-
des pervenerit ad visionem.

II. Per arbitrij libertatem factum est ut es- CAP. IV.
set homo cum peccato: sed jam pœnalis vitiosi-

Tom. II.

N

Psal. 24.

tas subsecuta, ex libertate fecit necessitatem,

Vnde ad Deum fidelis clamat: *De necessitatibus meis educ me.* Sub quibus positi, vel non possumus quod volumus intelligere; vel quod intellexerimus, nolumus nec valemus implere. Nam

Ioan. 8.

& ipsa libertas credentibus à liberatore promittitur: *Si vos, inquit, filius liberaverit, tunc verè liberi eritis.* Victa enim vitio in quod cecidit voluntate, caruit libertate natura. Hinc alia

1. Pet. 2.

Scriptura dicit: *A quo enim quis devictus est huic & servus addictus est.* Sicut ergo non est opus sanis medicus, sed malè habentibus; ita non est opus liberis liberator, sed servis, ut et dicat gratulatio libertatis, *Salvam fecisti de necessitatibus animam meam.* Ipsa enim sanitas est vera libertas; quæ non perisset, si bona permanisset voluntas. Quia verò peccavit voluntas, secuta est peccantem peccatum habendi dura necessitas, donec tota sanetur infirmitas, & accipiatur tota libertas; in qua sicut necesse est permaneat beatè vivendi voluntas, ita sit etiam bene vivendi, & nunquam peccandi, voluntaria felixque necessitas.

CAP. V.

III. Dominus, qui verbum consummans & brevians fecit super terram, in duobus præceptis dixit Legem Prophetasque pendere, ut intelligeremus quicquid aliud divinitus præceptum est, in his duobus habere finem, & ad hæc duo

Matth. 22.

esse referendum: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota virtute tua. & diliges proximum tuum sicut teipsum.* In his, inquit, duobus præceptis tota lex pendet & propheta. Quicquid ergo Dei lege prohibemur, & quicquid jubemur facere, ad

hoc prohibemur & jubemur ut duo ista compleamus. Et fortè generalis prohibitio est, *Non concupisces*; & generalis jussio, *Diliges*. Vnde breviter & Apostolus Paulus quodam loco utrumque complexus est. Prohibitio est enim, *Nolite conformari huic seculo*; jussio autem, *sed reformamini in novitate mentis vestrae*. Illud pertinet ad non concupiscere, hoc ad diligere: illud ad continentiam, hoc ad justitiam: illud ad declinandum à malo, hoc ad faciendum bonum. Non concupiscendo enim vetustate exspoliatur, & novitate induimur diligendo. Sed nec quisquam potest esse continens, nisi Deus det: & caritas Dei diffunditur in cordibus nostris, non per nos ipsos, sed per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Hoc autem fit de die in diem in his qui volendo, & credendo, & invocando proficiunt, & praterita obliviscentes in ea quæ antè sunt extenduntur. Ad hoc enim lex ista præcipit, ut cum in his implendis homo defecerit, non se extollat superbia tumidus, sed ad gratiam confugiat fatigatus; ac sic eum lex terrendo ad Christum diligendum pædagogi perducatur officio.

IV. Sic curramus ut comprehendamus. CAP. VIII.
 Omnes enim qui rectè currunt comprehendunt. non sicut in agone theatro, omnes quidem currunt, sed unus accipit palmam. Curramus credendo, sperando, desiderando. Curramus corpus castigando, & eleemosynas in bonis dandis, malisque ignoscendis, hilariter & ex corde faciendo, & currentium vires ut adjuventur orando. Et sic audiamus præcepta perfectionis, ne currere negligamus ad plenitudinem caritatis.

V. Quis nesciat, cum præceptum generale sit caritas, quia finis præcepti est caritas, & plenitudo legis est caritas, grave non esse quod diligendo fit, non timendo? Laborant autem in Dei præceptis, qui ea timendo conantur implere. sed perfecta caritas foras mittit timorem, & facit præcepti sarcinam levem; non solum non prementem onere ponderum, verum etiam sublevantem vice pennarum. Quæ tamen caritas ut habeatur, etiam tanta, quanta in corpore mortis hujus haberi potest, parum est nostræ voluntatis arbitrium, nisi adjuvet gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum. Diffunditur quippe in cordibus nostris, quod sæpe dicendum est, non per nos ipsos, sed per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Nec aliam ob causam Scriptura commemorat non esse gravia præcepta divina, nisi ut anima, quæ illa gravia sentit, intelligat nondum se accepisse vires, quibus talia sint præcepta Domini, qualia commendantur; levia scilicet atque suavia, & oret gemitu voluntatis, ut impetret donum facilitatis. Qui enim dicit, *Fiat cor meum immaculatum*, & *Itinera mea dirige secundum verbum tuum, ne dominetur mihi omnis iniquitas.* & *Fiat voluntas tua sicut in celo ita in terra.* & *Ne nos inferas in tentationem,* & cetera hujusmodi, quæ commemorare longum est, hoc utique orat, ut præcepta Dei faciat. Quæ ut fierent nec juberetur, si nihil ibi nostra voluntas ageret, nec oraretur, si sola sufficeret. Commendantur ergo non esse gravia, ut cui gravia sunt, intelligat nondum se accepisse donum, quo gravia non sint; nec arbitretur ea se

Psal. 119.

Matth. 6.

perficere, quoniam ita facit ut gravia sint. Hilarem enim datorem diligit Deus. Nec tamen cum ea gravia sentit, desperando frangatur, sed ad quærendum, petendum, pulsandumque cogatur.

VI. Aliud est esse sine peccato, quod de solo in hac vita Vnigenito dictum est; aliud esse sine querela, quod de multis justis etiam in hac vita dici potuit. Quoniam est quidam modus bonæ vitæ, de quo etiam in ista humana cōversatione iusta querela esse non possit. Quis enim justè queritur de homine, qui nemini male vult, & quibus potest fideliter consulit, nec contra cujusquam injurias tenet libidinem vindicandi, ut veraciter dicat, *sicut & nos dimittimus debitoribus nostris?* Et tamen eo ipso quòd verum dicit, *Dimitte sicut & nos dimittimus*, sine peccato se non esse declarat. CAP. XI.

VII. Custodivit vias Dei, qui non sic exorbitat, ut eas relinquat; sed in eis currendo proficit, etsi aliquando ut infirmus offendit aut titubat. Proficit autem minuendo peccata, donec perveniat ubi sine peccato sit. Non enim aliter potest eo modo proficere, nisi custodiendo vias ejus. Declinat autem à mandatis Domini atq; discedit apostata, non ille, qui etiam si habet peccatum, conflagendi tamen cum eo perseverantiam non relinquit, donec eò perveniat ubi nulla cum morte contentio remanebit. ibid.

VIII. Abstinet se ab omni re mala, qui peccato, sine quo non est, vel nunquam omnino consentit, vel si aliquando premitur, non opprimitur, sicut luctator fortior, etsi aliquan-

do tenetur, non ideo perdit quo superior invenitur. Legitur sane homo sine crimine, legitur sine querela, & non legitur sine peccato, nisi filius hominis, unus idemque Dei filius unicus.

CAP. XIII.

IX. Verissimè tunc erunt homini multa bona, cum recesserit ab omni peccato. Tunc enim nulla erunt mala, ut non opus habeat dicere, *Libera nos à malo*. Quamvis & nunc omnis qui proficit recta intentione proficiens, recedit ab omni peccato, & tantò inde longinquior, quanto plenitudini justitiæ perfectionique fit propinquior, quia & ipsa concupiscentia, quod est peccatum habitans in carne nostra, etsi manet adhuc in membris mortalibus, minui tamen non desinit in proficientibus. Aliud est ergo recedere ab omni peccato, quod nunc in opere est, aliud recessisse ab omni peccato, quod in illa perfectione tunc erit.

111.

Psalm. 13.

X. Quomodo dictum est, *Non est qui faciat bonum non est usque ad unum*, nisi quia populum quendam psalmus ille culpatur, in quo nec unus erat qui faceret bonum, dum volunt remanere filij hominis, & non esse filij Dei, cujus gratia homo fit bonus ut faciat bonum? De illo enim bono dictum hinc debemus accipere, quod ibi ait, *Deus de caelo respexit super filios hominum, ut videat si est intelligens aut requirens Deum*. Hoc ergo bonum, quod est requirere Deum, non erat qui faceret, non erat usque ad unum, sed in eo genere hominum, quod prædestinatum est ad interitum. Super hos enim respexit Dei præscientia, protulitque sententiam.

CAP. XIV.

XI. *Nemo bonus, nisi unus Deus*. Sive quia

omnia quæ creata sunt, quamvis ea Deus fecerit bona valde, creatori tamen comparata, nec bona sunt, cui comparata nec sunt. Altissimo quippe & proprio modo quodam de se ipso dixit, *Ego sum qui sum*. Sic dictum est, *Nemo bonus nisi unus Deus*, quemadmodum de Iōanne dictum est, *Non erat ille lumen*, cū Dominus eum dicat esse lucernam, sicut discipulos quibus dixit: *Vos estis lumen mundi*. Sed in comparatione luminis illius, quod est lumen verum inluminans omnem hominem venientem in hunc mundum, non erat ille lumen. Sive quia etiam ipsi filij Dei, comparati sibi ipsis, quales in illa perfectione æterna futuri sunt, ita boni sunt, ut adhuc & mali sint, quod de illis dicere non audem. Quis enim audeat dicere malos esse quorum pater est Deus, nisi ipse Dominus diceret, *Si ergo vos cū sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis*, & reliqua. Cū ait utique *pater vester*, filios Dei jam esse monstravit, quos tamen adhuc malos esse non tacuit. Vnde est ille admonitus, qui interrogaverat quid boni faceret, ut illum quæreret, cuius gratia bonus esset, cui bonum esse hoc est ipsum esse, qui incommutabiliter bonus, non potest omnino malus esse.

Marc. 10.

Ioan. 1.

Matth. 5.

Matth. 7.

XII. Si cor nostrum nos non reprehendat, fiduciam habemus ad Deum, & quæcunque petierimus accipiemus ab eo. Hoc enim agitur voluntate, credendo, sperando, diligendo, corpus castigando, eleemosynas faciendo, iniurias ignoscendo, instanter orando, & proficienti vires precando, veraciterque dicendo: *Di-*

C. A. D. XV.

1. Ioh. 3.

mitte nobis, sicut & nos dimittimus. & : Ne nos inferas in tentationem, sed libera nos à malo. Hoc prorsùs agitur, ut cor mundetur, & peccatum omne tollatur, & quod iudex justus, cùm in throno sederit, occultum invenerit, minùsque mundatum, ejus misericordia remittatur, ut Deo vivendo totum sanum mundùmque reddatur. Iudicium enim sine misericordia, sed illi qui non fecit misericordiam. Superexaltat autem misericordia iudicio. Quod si non esset, quæ spes esset? Quandoquidem cùm Rex justus sederit in throno, quis gloriabitur se castum habere cor? aut quis gloriabitur mundum se esse à peccato? Tunc ergo per ejus misericordiam justì, plenè perfectèque mundati, fulgebunt in regno patris sui sicut sol.

Ibidem.

XIII. Mundat Christus Ecclesiam nunc lavacro aquæ in verbo, abluens peccata præterita, & pellens ab ea dominationem malorum angelorum. Deinde perficiens ejus sanitates, facit eam occurrere in illam gloriosam, non habentem maculam, neque rugam. Quos enim prædestinavit, illos & vocavit; & quos vocavit, ipsos & justificavit: quos autem justificavit, illos & glorificavit. In hoc mysterio dictum arbitror: *Ecce ejicio damonia, & sanitates perficio hodie & cras, & tertia die consummor, id est, perficior.* Dixit enim hoc ex persona corporis sui, quod est Ecclesia, disponens pro distinctis ordinatisque temporibus, quod in sua resurrectione significavit in triduo.

Luc. 13.

Ibidem.

XIV. Avertat se homo à delicto, cùm proficiendo inde discedit, & renovatur de die in

diem, & dirigat in opus misericordiæ, & ab omni delicto mundet cor suum: misereatur, ut quod restat per veniam dimittatur. Hoc enim salubriter, & sine vana inanique jactantia, bene intelligitur in eo quod dixit S. Ioannes: *Si cor nostrum nos non reprehendat, fiduciam habemus ad Dominum, & quæcunque petierimus accipiemus ab eo.* Hoc enim videtur isto loco admonuisse, ne cor nostrum nos in ipsa oratione & petitione reprehendat. hoc est, ne fortè cùm cœperimus dicere, *Dimitte nobis sicut & nos dimittimus*, compungamur non facere quod dicimus, aut etiam non audeamus dicere quod non facimus, & fiduciam petendi amittamus.

1. Ioan. 2.

XV. Quomodo verum est, *Omnis qui peccat non vidit eum, neque cognovit eum*, cùm secundum visionem & cognitionem quæ erit in specie, nemo eum in hac vita videat atque cognoscat; secundum visionem autem & cognitionem, quæ est in fide, multi sunt qui peccent, certè ipsi apostatæ, qui tamen in eum aliquando crediderunt, ut de nullo eorum dici possit, secundum visionem & cognitionem quæ adhuc in fide est, *non vidit eum, neque cognovit eum?* Sed intelligendum arbitror, quia renovatio perficienda videt & cognoscit; infirmitas verò absumenda, nec videt, nec cognoscit eum. In cuius quantiscunque reliquiis interiùs constitutis si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.

CAP. XVIII

1. Ioan. 3.

XVI. Cùm per gratiam renovationis filij Dei sumus, tamen propter reliquias infirmitatis nondum apparuit quod erimus. Scimus quoniam cùm apparuerit, similes ei erimus, quo-

ibidem.

niam videbimus eum sicuti est. Tunc peccatum nullum erit, quia infirmitas nec interior nec exterior ulla remanebit, & omnis qui habet hanc spem in eum, sanctificat se sicut & ipse sanctus est. Sanctificat enim se, non per seipsum, sed credendo in illum, & invocando illum, qui sanctificat sanctos suos. Cujus sanctificationis perfectio, quæ nunc proficit, & crescit de die in diem, omnes infirmitatis reliquias ablatura est.

CAP. XIX. XVII. Dei gratiam vel misericordiam volumus impetrare, cum dicimus: *Fiat voluntas tua sicut in cælo, ita & in terra*: vel *Ne nos inferas in tentationem, sed libera nos à malo*. Vt quid enim ista orando tanto gemitu petimus, si volentis hominis & currentis, non miserantis est Dei? Non quia hoc sine voluntate nostra agitur, sed quia voluntas non implet quod agit, nisi divinitus adjuvetur. Hæc est fidei sanitas, quæ nos facit orare, quærere ut inveniamus, petere ut accipiamus, pulsare ut aperiatur nobis. Contra istam qui disputat, contra seipsum claudit ostium misericordiæ Dei. Nolo plura dicere de re tanta: quia meliùs eam committo fidelium gemitibus, quàm meis sermonibus.

Ibidem.

Deut. 30.

XVIII. Voluntarium nostrum bonum est, cum Deus operatur in nobis & velle & operari pro bona voluntate. In Deuteronomio scriptum est: *Vitam & mortem dedit ante faciem hominis, bonum & malum, & admonuit ut eligeret vitam*. Sed & ipsa admonitio de misericordia venit, nec aliquid prodesset eligere vitam, nisi Deus eligendi caritatem inspiraret, & electam habere præstaret. De eo dictum est: *Quæ-*

Psalm. 29.

niam ira in indignatione eius, & vita in voluntate eius. Item dictum est: *Si velis præcepta, servabunt te.* *Eccli. 15.* Sed debet Deo agere gratias, quia præcepta voluit, qui desertus omni lumine veritatis hæc velle non posset. Positis ante hominem igne & aqua, quò vult quidem porrigit manum; sed altior est qui vocat altiùs, quàm omnis humana cogitatio.

XIX. Lex prævaricationis gratia posita est, *Ibidem.* donec veniret semen cui promissum est. Vnde subintravit ut abundaret delictum, & ubi abundavit delictum, superabundavit gratia. Id est, ut acciperet homo præcepta, superbè de suis viribus fidens. in quibus deficiens, & factus etiam prævaricator, liberatorem salvatorémque requireret; atque ita eum timor legis humilem factum, tanquam pædagogus ad fidem gratiamque perduceret. Ita multiplicatis infirmitatibus postea acceleraverunt, quibus sanandis opportunè Christus advenit. In cuius gratiam etiam iusti antiqui crediderunt, eadem ipsa gratia ejus adjuti, ut gaudentes eum prænoscerent, & quidam etiam prænuntiarent esse venturum, vel in illo populo Israël, sicut Moyses, & Iesu Nave, & Samuel, & ceteri tales, vel extra ipsum populum, sicut Iob, vel ante ipsum populum, sicut Abraham, sicut Noë, & quicumque alij sunt, quos commemorat vel tacet divina Scriptura. Vnus enim Deus, & unus mediator Dei & hominum homo Christus IESVS, sine cuius gratia nemo à condemnatione liberatur, sive quam traxit ex illo in quo omnes peccaverunt, sive quam postea suis iniquitatibus addidit.

XX. Dicitur, *Adjutor meus esto, ne derelinquas me.* non utique ad corporalia bona capessenda, & mala cavenda; sed ad gerendam perficiendamque justitiam. Propter quod dicimus: *Ne nos inferas in tentationem, sed libera nos à malo.* Nec adjuvatur, nisi qui & ipse aliquid agit, adjuvatur autem, si invocat, si credit, si secundum propositum vocatus est. Quomodo quos antè præscivit & prædestinavit conformes imaginis filij sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædestinavit, illos & vocavit, quos vocavit, illos & justificavit, quos autem justificavit, illos & glorificavit. Currimus ergo cum proficimus, dum sanitas nostra in proficientibus currit: sicut etiam cicatrix currere dicitur, quando bene vulnus diligentèrque curatur, ut omni ex parte perfecti, sine ulla simus omnino infirmitate peccati, quod non solum vult Deus, verum etiam ut impleatur facit atque adjuvat. Et hoc nobiscum agit gratia Dei per Christum Iesum Dominum nostrum; non solum præceptis, sacramentis, exemplis; sed etiam Spiritu sancto per quem latenter diffunditur caritas in cordibus nostris, qui interpellat gemitibus inenarrabilibus, donec in nobis sanitas perficiatur, & Deus sicuti est, videndus in æterna veritate monstretur.

XXI. Quisquis fuisse vel esse in hac vita aliquem hominem, vel aliquos homines putat, excepto uno mediatore Dei & hominum, quibus necessaria non fuerit remissio peccatorum, contrarius est divinæ scripturæ, ubi Apostolus

dicit: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors. & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt.* Rom. 5;
 Et necesse est, ut impia contentione asserat, esse posse homines, qui sine mediatore Christo, liberante atque salvante, sint liberi, salvique à peccato; cùm ille dixerit: *Non est opus sanis medicus, sed malè habentibus. Non veni vocare justos, sed peccatores.* Math. 9; Luc. 1;

XXII. Quisquis autem dicit, post acceptam remissionem peccatorum, ita quemquam hominem justè vixisse in hac carne, vel vivere, ut nullum habeat omnino peccatum, contradicit Apostolo Ioanni, qui ait: *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.* Ibid. Non enim ait *habuimus*, sed *habemus*. Quod si quisquam asserit de illo peccato dictum, quod habitat in carne nostra mortali, secundùm vitium quod peccantis primi hominis voluntate contractum est, cuius peccati desideriiis ne obediamus, Paulus Apostolus præcipit: non autem peccare, qui eidem peccato, quamvis in carne habitanti, ad nullum opus malum omnino consentit, vel facti, vel dicti, vel cogitati. quamvis ipsa concupiscentia moveatur, quæ alio modo peccati nomen accepit, quòd ei consentire peccare sit, nobisque moveatur invitis; subtiliter quidem ista discernit, sed videat quid agatur de dominica oratione, ubi dicimus, *Dimitte nobis debita nostra.* Quod, nisi fallor, non opus esset dicere, si nunquam, vel in lapsu linguæ, vel in oblectanda cogitatione, ejusdem peccati desideriiis aliquantulum consentiremus. Sed tantummodo dicendum es-

Iac. 3.

set : *Ne nos inferas in tentationem , sed libera nos à malo.* Nec Iacobus Apostolus diceret : *In multis offendimus omnes.* Non enim offendit, nisi cui mala concupiscentia contra iustitiæ rationem , appetendo seu vitando , faciendum vel dicendum vel cogitandum aliquid , quod non debuit , sive fallens , sive prævalens persuadet. Sed planè quisquis negat nos orare debere , ne intremus in tentationem , (negat autem hoc , qui contendit ad non peccandum gratiæ Dei adiutorium non esse homini necessarium , sed sola lege accepta humanam sufficere voluntatem) ab auribus omnium removendum , & ore omnium anathemandum esse non dubito.

CAPVT II.

Ex libro de Natura & Gratia , ad Timasium & Iacobum.

SENTENTIA I.

CAP. I.

IUSTITIAM Dei , non in præcepto legis , qua timor inculcitur , sed in adiutorio gratiæ Christi , ad quam solam utiliter legis , velut paedagogi , timor ducit , constitutam esse qui intelligit , ipse intelligit quare sit Christianus. Nam si per legem iustitia , ergo Christus gratis mortuus est. Si autem non gratis mortuus est , in illo solo justificatur impius , cui credendi in eum qui iustificat impium , deputatur fides ad iustitiam. Omnes enim peccaverunt , & egent gloria Dei , iustificati gratis per sanguinem ipsius.